

ธงชัยเฉลิมพล

โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

พ.อ.หญิง วันดี ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา

เมื่อครั้งกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี กองทัพได้ใช้ธงสีต่างๆ เป็นเครื่องหมายสำหรับกองทัพโดยใช้กองทัพละสี รูปลักษณะของธงได้แก้ไขปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงไปตามที่เห็นว่าเหมาะสม สมัยโบราณนอกจากใช้เป็นธงของหมู่เหล่าหรือกองทหารแล้วยังใช้ธงแสดงอาณัติสัญญาณและใช้เป็นธงนำทัพ ซึ่งทหารทั้งหลายจะต้องติดตามโดยมิคละ ธงนี้ปรากฏอยู่ที่ไหนทหารต้องอยู่ที่นั่น และนี่เองทำให้แม่ทัพสามารถสั่งการบังคับบัญชาแก่ทหารในสนามรบได้สะดวก ฉะนั้นธงนี้จึงเป็นเสมือนที่รวมแห่งวิญญาณและเกียรติศักดิ์ของทหารทั้งหลายมาทุกยุคทุกสมัย

กองทหารไทยในสมัยรัชกาลที่ ๓ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ใช้ธงรูปหนุมานและสุครีพ ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ ๔ ใช้ธงมหามงกุฏและธงไอยราพต ส่วนธงจุฑาธุชธิปไตยเป็นธงชัยเฉลิมพลประจำกองทัพธงแรกของไทย พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๒๗

จอมพล เจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี (เจิม แสง-ชูโต) ขณะเป็นนายพันเอก เจ้าหมื่นไวยวรนาถ แม่ทัพปราบฮ่อ ถ่ายรูปร่วมกับเจ้าราชวงศ์ (คำสุก) แห่งนครหลวงพระบาง เมื่อวันที่ ๒๑ กันยายน พ.ศ. ๒๔๒๘ ที่กองบัญชาการเมืองชอนในแคว้นหัวพันห้าทั้งหกเมื่อคราวปราบฮ่อครั้งที่ ๓ ระหว่างวันที่ ๓๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๒๘ - วันที่ ๑๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๓๐ ธงชัยเฉลิมพลประจำกองทัพ คือ ธงจุฑาธุชธิปไตย ซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๒๗

การปราบฮ่อครั้งนี้ถือเป็นผลงานชิ้นสำคัญของกรมทหารหน้า

สำหรับพระราชทานแก่กองทหาร ซึ่งนายพันเอก เจ้าหมื่นไวยวรนาถ ตำแหน่งแม่ทัพได้ใช้อันนี้เพื่อแทนพระองค์ไปในกองทัพที่ยกไปปราบพวกฮ่อ ซึ่งเข้ามาก่อการจลาจลในแคว้นหัวพันทั้งห้าทั้งหก และสิบสองปันนาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๒๘ ลักษณะของธง เป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้า พื้นสีแดง ตรงกลางเป็นรูปตราแผ่นดินหรือพระราชลัญจกรประจำแผ่นดิน ขอบธงสามด้านมีรูปพื้นจักรสีขา

จากหนังสือ "ประวัติการของ จอมพลและมหาอำมาตย์เอก เจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี (เจิม แสง - ชูโต)" หน้า ๑๕๐ ว่า

ในเวลานั้น กองทหารที่จะขึ้นไปปราบฮ่อ คั้งกองพันอยู่ที่หน้าพระที่นั่งจักรีพร้อมด้วยนายทัพ นายกอง คอยเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทอยู่ในที่นั้น เวลานั้นธงสำหรับทัพยังไม่มี จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เอาธงตราแผ่นดินมาพระราชทานให้เป็นเกียรติยศสำหรับกองทัพ เพื่อให้ธงนี้ไปแทนต่างพระองค์ ปราบปรามพวกอริราชปัจเจกมิตรให้มีชัยชนะกลับมาสำเร็จได้ตามพระบรมราชประสงค์

ธงนี้พื้นเป็นสีแดง กลางเป็นตราอาร์มแผ่นดิน
รอบธงมีลายจักร ใต้สั่งมาจากประเทศออสเตรีย
แพรธงเป็นแพรลูกฟูกอย่างเหนียว ซึ่งเขาได้ใช้เป็น
ธงสำหรับกองทัพในยุโรป ตราอาร์มที่เป็นตราแผ่น
ดินนั้นปักด้วยค้อนและหมอกอง

และในหนังสือเล่มเดียวกัน หน้า ๑๘๘ กล่าวว่า

ครั้นถึง ณ วัน ๒๖ ๑๑ ค่ำ พระมณเฑียร-
กิจ (เหว่า) ได้นำแม่ทัพนายกองเข้าเฝ้ากราบถวาย
บังคมลาบนพระที่นั่งจักรีมหาปราสาท พระมณเฑียร
ได้อ่านรายชื่อผู้ที่จะออกไปรับราชการทัพทดลอง
พระเดชพระคุณถวายในขณะนั้น พระบาทสมเด็จพระ
พระเจ้าอยู่หัวเมื่อทรงสดับรายชื่อของนายทัพนาย
กองแล้ว ก็ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทาน
น้ำพระมหาสังข์ ชินาวัด และทรงเจิมพระราชทาน
เจ้าหมื่นไวยวรนาถผู้เป็นแม่ทัพ แล้วก็พระราชทาน
ลือกเกิดทองคำลงยาตลอดยอด ยอดเป็นพระเกี่ยว
มีรัศมีและมีห่วงร้อยสร้อยห้อยคอ ที่หลังคล้อง-
เกิดนั้นฝังนิลน้ำขาวโตประมาณเท่าผลบัว บนหลัง
นิลจำหลักลายฝังทองเป็นอักษร จ, ป, ร, ไชว์ลงยา
และในคล้องเกิดนั้นบรรจุพระบรมฉายาลักษณ์
กับเส้นพระเกศา ๑ คาบฏูปุ่นฝักสีแดงค้ำถักลวด
ทองคำ ๑ พานทองกลมเล็กสำหรับรองหีบหมาก
๑ ประคำทองคำ ๑ สาย เสื้อยะระบับที่เรียกว่าเสื้อ
อย่างน้อย ๒ เสื้อ สัปทน สักกราชแดง ๑ คัน เงิน
ตราสำหรับทัพ ๕๐ ชั่ง ส่วนพระพหล (กิม) กับนาย
จ่ายวด (สุข ชูโต) ก็ได้รับพระราชทานโคะทอง
ประจำทอง และเสื้อยะระบับเรียกว่า เสื้อน้อย
คนละสำหรับด้วย

เมื่อได้ชัยชนะกลับมาถึงจึงพระราชทานนาม
ธงนี้ว่า "ธงจตุราชูชิปไทย" และได้พระราชทาน
ธงจตุราชูชิปไทยให้เป็นธงประจำกองทัพบกตั้งแต่นั้น
เป็นต้นมา

ต่อมาใน พ.ศ. ๒๔๓๔ พระบาทสมเด็จพระ-
จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเห็นว่า แแต่ก่อนมาธงที่ใช้
ในราชการต่างๆ ยังหาเป็นแบบอย่างที่น่าพอใจไม่ จึง
ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งกองข้าหลวงให้ตรวจ
แบบอย่างที่เหมาะสม แล้วได้ทรงพระกรุณาโปรด-
เกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติว่าด้วยแบบอย่างธง
สยามเมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ร.ศ. ๑๑๐ (พ.ศ. ๒๔๓๔)
พร้อมกันนั้น ก็ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้
เปลี่ยนธงประจำกองทหารบกต่างๆ เสียใหม่ด้วย
แล้วพระราชทานนามธงประจำกองทหารต่างๆ นี้
ว่า "ธงไชยเฉลิมพล"

ลักษณะของธงไชยเฉลิมพล ตามข้อ ๔ แห่ง
พ.ร.บ. ว่าด้วยแบบอย่างธงสยาม ร.ศ. ๑๑๐ (ราช-
กิจจานุเบกษา ร.ศ. ๑๑๐ เล่ม ๘ หน้า ๑๓๘) ได้
กำหนดลักษณะธงไชยเฉลิมพลไว้ดังนี้

ข้อ ๔ องไชยเฉลิมพล พื้นธงเป็นสีต่างๆ ตามแต่ทหารจะเห็นสมควร แต่ที่มุมข้างบนมีแพรแดงเป็นรูปธงโคหนึ่งในหกส่วนของธงใหญ่ มีรูปช้างเผือกทรงเครื่องยืนแท่น ที่พื้นธงนอกจากรูปช้าง ที่มุมมีตราสำหรับกองทหารนั้น เป็นธงสำหรับใช้เมื่อมีการรับเสด็จในเวลาพระราชพิธีใหญ่ และสำหรับเกียรติยศตามซึ่งจะโปรดเกล้าฯ ให้รับ และเมื่อกองทหารจะไปปราบศัตรูก็ใช้ธงนี้ไปในกองทัพด้วย

นับเป็นครั้งแรกที่กองทหารไทยได้มีธงอันได้ชื่อว่า องไชยเฉลิมพล (ปัจจุบันเขียนว่า "ธงชัยเฉลิมพล") และได้รับพระราชทานเมื่อวันที่ ๒๕ กันยายน พ.ศ. ๒๔๘๕ (ร.ศ. ๑๑๑) เนื่องในการเฉลิมพระชนมพรรษา กองทหารต่างๆ ที่ได้รับพระราชทานธงชัยเฉลิมพลครั้งแรกนั้น คือ

๑. กองทหารม้าใน (ม้าหลวง)
๒. กองทหารปืนใหญ่นอก (ปืนใหญ่หลวง)
๓. กองทหารราบใน (มหาดเล็ก)
๔. กองทหารราบนอก (รักษาพระองค์)
๕. กองทหารนอกล้อมวัง
๖. กองทหารราบนอกฝึกพาย

ก่อนที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จะพระราชทานธงแก่กองทหารต่างๆ พระองค์มีพระราชดำรัสแก่กองทหาร ซึ่งได้อัญเชิญลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษา ร.ศ. ๑๑๑ เล่ม ๘ หน้า ๒๒๑ ความว่า

"ในการที่เราจะมอบธงให้แก่กองทหารต่างๆ เวลา นี้ เราขอกล่าว ว่า ธงย่อมถือเป็นยอด เป็นสำคัญสำหรับกองทหารนั้นทั้งปวง เพราะเป็นที่หมายและที่เคารพในเวลา ที่กองทหารได้เข้าเป็น

หมวดหมู่อยู่ประจำและเป็นเครื่องเชิดชูชักนำความกล้าหาญของทหารทั้งปวงในเวลาทำการสงคราม เป็นประเพณีที่ยั่งยืนสืบมาแต่โบราณ ทั้งในเมืองเราและประเทศอื่นคั้งนี้ บัดนี้เรามีความยินดีที่มอบธงนี้ให้แก่กองทหารทั้งปวง ขอให้รับไว้ประจำกอง เป็นเครื่องเชิดชูเกียรติยศแห่งกองทหารนั้นๆ และเป็นเครื่องชักนำให้มีน้ำใจกล้าหาญ ในเวลาการสงคราม และเป็นที่น่าให้มีความประพฤติกตตามแบบอย่างแห่งหมู่ทหารในเวลา ที่ควบคุมกันเป็นกองอยู่ประจำที่ ขอให้ธงที่กองทหารทั้งปวงได้รับไว้ประจำกองเป็นธงไชยเฉลิมพลนี้ จงเป็นสิ่งสำคัญในอันจะนำให้พลทหารทั้งปวงมีชัยชนะแก่ข้าศึกศัตรูทุกเมื่อ เทอญ"

เมื่อพระราชทานธงประจำกองทหารต่างๆ จนครบแล้ว พระองค์ได้มีพระราชดำรัส อีกว่า

"เรามีความยินดีที่จะกล่าวอีกครั้งหนึ่งว่า ในเวลานี้เราได้เห็นหมวดแห่งกองทัพกต่าง ๆ ของเราได้มาประชุมพร้อมกัน และได้รับธงไชยเฉลิมพลประจำทุกกองแล้ว ธงไชยเฉลิมพลย่อมนับว่าเป็นยอด เป็นจอมแห่งกองทัพทั้งหลายสืบมาแต่โบราณ เป็นหน้าที่เป็นพนักงานของกองทหารนั้นๆ ที่จะต้องระวังรักษาธงนั้นไว้ด้วยความเคารพและความรักเป็นอย่างยิ่ง เพราะเหตุว่า ธงนั้นย่อมเป็นเครื่องแสดงเกียรติยศของกองทหารนั้น เมื่อเวลาเข้าสู่สงคราม ทหารทั้งปวงจำเป็นต้องพิทักษ์รักษาธงไชยเฉลิมพลสำหรับกองทัพยิ่งกว่าชีวิต เมื่อดังนั้นธงไชยเฉลิมพลจึงเป็นเครื่องชักนำความองอาจแห่งหมู่ทหารทั้งปวงให้ต่อสู้ศัตรูมิได้ย่อหย่อน เมื่อ

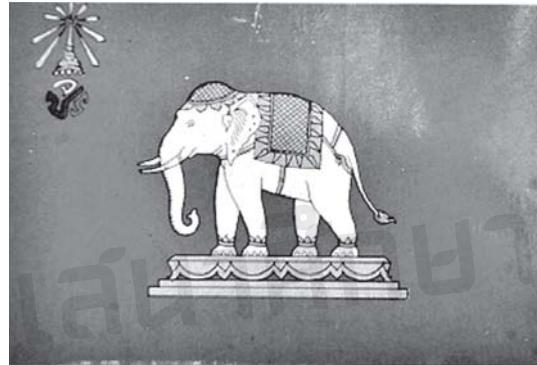
มีความองอาจเช่นนั้นก็ย่อมเป็นเครื่องชักนำให้ถึงที่มีชัยชนะโดยความกล้าหาญ เพราะฉะนั้นธงไชยเฉลิมพลจึงเป็นสำคัญของกองทหารสืบมาแต่โบราณจนถึงปัจจุบันนี้มีทั่วกันทุกประเทศ เราจึงกล่าวแก่ทหารทั้งปวงว่า จงได้รับธงนี้ไว้ด้วยความเคารพ และจงเป็นเครื่องชักนำให้มีชัยชนะแก่ศัตรูหมู่ปัจจามิตรทุกเมื่อเถิด"

ใน พ.ศ. ๒๔๔๔ ได้พระราชทานธงชัยเฉลิมพลแก่หน่วยทหารเพื่อเปลี่ยนธงเก่าที่ชำรุด ๓ หน่วย และหน่วยที่ยังไม่เคยได้รับเลยอีก ๒ หน่วย

คั้งนั้น ธงที่ใช้ในกองทัพภกในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว คือ ธงจตุราตุษธิปไตยสำหรับประจำกองทัพ และธงชัยเฉลิมพลสำหรับประจำกองทหารต่างๆ คั้งกล่าวแล้ว

ครั้นถึง พ.ศ. ๒๔๕๑ ในโอกาสพระราชพิธีรัชมังคลาภิเษก พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เปลี่ยนรูปของธงชัยเฉลิมพลใหม่เป็นธงพื้นสีแดง มีรูปช้างเผือก (ช้างขาว) ทรงเครื่องยืนแท่นหันหน้าเข้าหาคันธง มุมบนซ้ายหน้าช้างมีตัวอักษรพระปรมาภิไธยย่อ จ. สี่เหลี่ยมแก่ ป. สีน้ำเงิน และ ร. สีแดง มีรัศมีและจุลมงกุฎสี่เหลี่ยมอยู่เบื้องบน มีนามกองทหารอยู่ใต้พระปรมาภิไธยย่อ รัชกาลที่ ๕ ได้พระราชทานธงนี้ประจำกองทหารบก รวม ๑๒ กองด้วยกัน ณ พลับพลาหน้าลานพระบรมรูปทรงม้าเมื่อวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๕๑

ในโอกาสนี้ กองโรงเรียนนายร้อยชั้นประถม และกองโรงเรียนนายร้อยชั้นมัธยม ก็ได้รับพระราชทานธงชัยเฉลิมพลด้วย การที่โรงเรียนนายร้อยทหารบกได้รับพระราชทานธงชัยเฉลิมพล

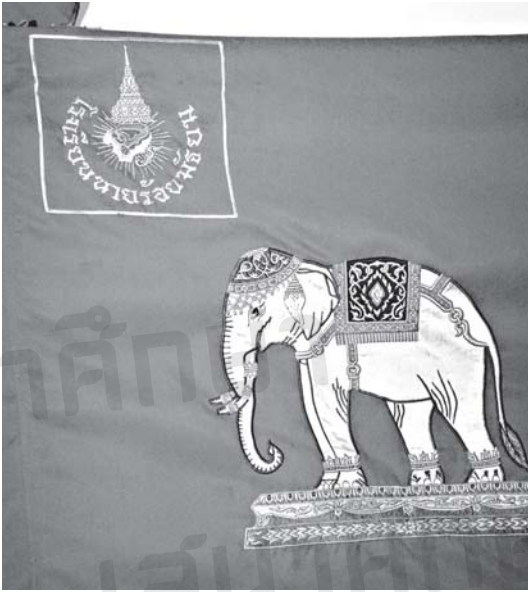

ธงประจำกองทหารบก

ครั้งแรกนี้แสดงว่า นักเรียนนายร้อยสามารถออกศึกสงครามเช่นเดียวกับทหารบกทั้งปวง และเป็นทิว้างพระราชหฤทัยของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

แต่เมื่อ ผู้เขียนอัญเชิญธงชัยเฉลิมพลโรงเรียนนายร้อยชั้นประถมและธงชัยเฉลิมพลโรงเรียนนายร้อยมัธยมที่เก็บรักษาไว้ ณ อาคาร ๑๐๐ ปี รร.จปร. ลงมาเพื่อถ่ายภาพจึงพบความผิดปกติที่พระปรมาภิไธยย่อ จ. จากสี่เหลี่ยมแก่กลายเป็น

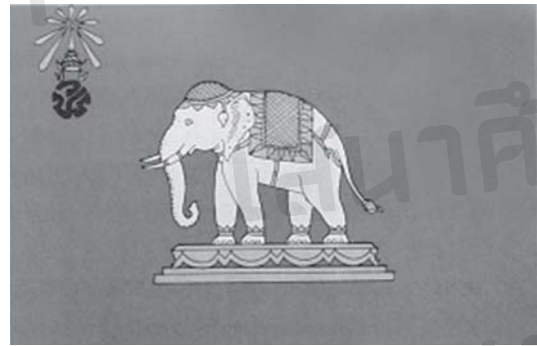

เป็นสีส้ม ป. จากสีน้ำเงินกลายเป็นสีเหลือง และ ร. จากสีแดงกลายเป็นสีฟ้า ในเรื่องนี้ พ.ท.ศรทศย์ เกิดชนะ ภัณฑารักษ์ ผพ.ร.ร.จปร. ได้รับทราบ ข้อมูลจาก พ.อ.หญิง รชชดา กาญจนานนท์กุล อาจารย์กองวิชากฎหมายและสังคมศาสตร์ สกศ. ร.จปร. ว่า ธงชัยเฉลิมพลประจำโรงเรียนนายร้อยชั้นประถมและชั้นมัธยมได้จัดทำขึ้นใหม่แทนของเดิมที่ชำรุดหมดสภาพ เนื่องจาก พ.อ.ประพาศ ศกุนตนาถ (ยศในขณะนั้น) ได้รับแต่งตั้งเป็นหัวหน้าคณะทำงานจัดพิมพ์หนังสือในวาระครบรอบ ๑๐๐ ปี โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า พ.ศ. ๒๕๓๐ ต้องการถ่ายภาพธงฯ เพื่อนำลงพิมพ์ในหนังสือดังกล่าว

ต่อมาพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างธงชัยเฉลิมพลใหม่ในโอกาสพระราชพิธีบรมราชาภิเษกพื้นธงมีสีแดง มีช้างเผือก (สีขาว) ทรงเครื่องยืนแท่นกลางพื้นสีแดง ที่มุมองค์้านบนตรงหน้าข้างภายใน

กรอบสี่เหลี่ยมมีอักษรพระปรมาภิไธยย่อ ว.ป.ร. สีน้ำเงิน มีรัศมีและพระมหากษัตริย์มงกุฎสีเหลืองอยู่เบื้องบน และได้พระปรมาภิไธยย่อ มีนามหน่วยของทหารที่ได้รับพระราชทานธง พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวพระราชทานธงชัยเฉลิมพลแก่หน่วยทหารที่เคยได้รับพระราชทานมาก่อน และหน่วยทหารที่ยังไม่ได้รับพระราชทาน รวมหน่วยทหารที่รับพระราชทานเมื่อวันที่ ๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ ณ ท้องสนามหลวง จำนวน ๑๗ หน่วย กล่าวคือ

โรงเรียนนายร้อยทหารบก ๒ หน่วย คือ กองโรงเรียนนายร้อยชั้นประถม และกองโรงเรียนนายร้อยชั้นมัธยม

กรมทหารบกราบ	๒๑	หน่วย
กรมทหารบกม้า	๓	หน่วย
กรมทหารพราน	๗	หน่วย
กองพันทหารราบ	๔	หน่วย

ใน พ.ศ. ๒๕๕๖ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชปรารภว่า รูปครุฑสัมฤทธิ์ หุ้มทองของโบราณ ซึ่งขุดได้ ณ ตำบลโคกพระ ในดงศรีมหาโพธิ จังหวัดปราจีนบุรี ด้วยพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมขุนมรุพงษ์ศิริพัฒน์ สมุหเทศาภิบาล

มณฑลปราจีนบุรี นำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายเมื่อเสด็จถึงเมืองปราจีนเมื่อวันที่ ๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๕๕ นั้น เป็นโบราณวัตถุซึ่งสันนิษฐานว่า จะเป็นยอคงสำหรับนำทัพของพระราชอาธิบดีในสมัยโบราณ การที่มีผู้นำมาทูลเกล้าฯ ถวาย ก็นับว่าเป็นสิ่งประกอบด้วยสวัสดิมงคล และธงจตุราชูธิปไตยอันเป็นธงสำคัญสำหรับประจำกองทัพบกนั้น พระบาทสมเด็จพระบรมชนกนาถได้ทรงพระกรุณา โปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นและบรรจุเส้นพระเจ้า แล้วพระราชทานไว้เพื่อประจำกองทัพบกสืบมาเป็นประเพณีอันค้ำจุนสมควรที่จะทรงปฏิบัติเยี่ยงสมเด็จพระบรมชนกนาถ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ซ่อมแซมครุฑโบราณนั้นให้คงงามเพื่อติดบนยอดคันธง และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างธงพื้นนอกสีแดง พื้นในสีดำ กลางธงปักเป็นลายพระราชลัญจกรประจำพระองค์ คือ รูปพานแว่นฟ้าสองชั้นรองวชิราวุธประกอบด้วยรัศมี มีเครื่องสูง ๕ ชั้นข้างละองค์ พระราชทานนามธงนี้ว่า "ธงมหาไพชยนต์ธวัช" ตามนามแห่งองค์อัมรินทร์ราชา ซึ่งได้ใช้นำเทพเสนาไปปราบอสูรเหล่าร้ายฝ่ายแพ้พระบารมี แล้วพระราชทานให้เป็นธงชัยเฉลิมพลประจำกองทัพบกเพิ่มขึ้นอีกธงหนึ่ง เช่นเดียวกับธงจตุราชูธิปไตยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕

ต่อมาในวันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๕๗ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานธงชัยเฉลิมพลแก่กรมทหารบกม้าที่ ๒ และกรมทหารบกม้าที่ ๑๒

ประมาณ พ.ศ. ๒๔๖๐ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงสถาปนาองครักษ์

ธงมหาไพชยนต์ธวัช
ธงชัยเฉลิมพลประจำกองทัพ สมัยรัชกาลที่ ๖
(ใช้คู่กับธงจตุราชูธิปไตย)
Maha Paichayonthawath Flag, the Royal Thai
Armed Forces' Colors
during the reign of King Rama VI used in
conjunction with Chudhadhuchthippatai Flag

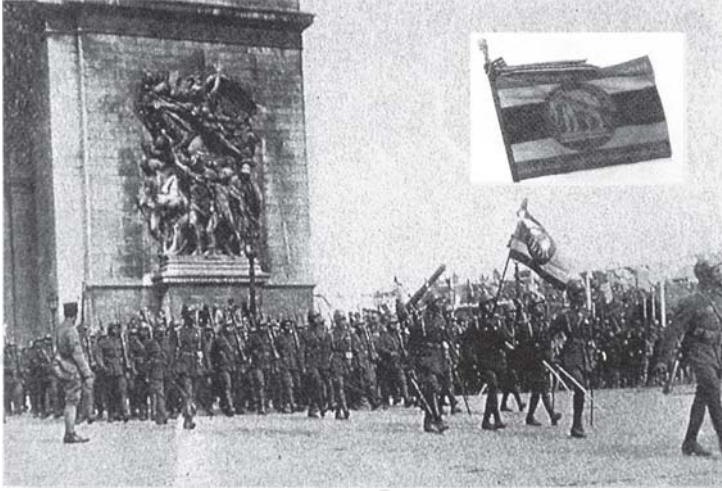

ธงชัยเฉลิมพล รัชกาลที่ ๖ โปรดเกล้าฯ ให้ส่งไปพระราชทาน
ให้แก่กองทหารไทยในสงครามโลกครั้งที่ ๑ ณ ทวีปยุโรป (ภาพด้านหน้า)
The Colors, which His Majesty King Vajiravudh (King Rama VI)
graciously sent to the Thai troop participating in World War I in Europe.
Picture showing the front of the Colors.

ธงชัยเฉลิมพล รัชกาลที่ ๖ โปรดเกล้าฯ ให้ส่งไปพระราชทาน
ให้แก่กองทหารไทยในสงครามโลกครั้งที่ ๑ ณ ทวีปยุโรป (ภาพด้านหลัง)
The Colors, which His Majesty King Vajiravudh (King Rama VI)
graciously sent to the Thai troop participating in World War I in Europe.
Picture showing the back of the Colors.

ตรงกลางด้านหน้ามีพระมหามงกุฎ และอักษรพระ-
ปรมาภิไธยย่อ จ.ร. อยู่ในวงกลมสีแดง ด้านหลัง
มีรูปช้างเผือก (ช้างขาว) ทรงเครื่องยืนแท่นอยู่ใน
วงกลมสีแดง ริมบนและล่างทั้งสองด้านของผืนผ้ามี
บทคาถาพาทูมหากาญจนา แสวงพระคุณของพระสัมมา-
สัมพุทธเจ้า ยอดคันธงมีรูปครุฑโลหะสีทอง ใต้ครุฑ
ลงมาก่อนถึงผืนธงมีแถบแพรริ้วตามยาวสีเหลือง
สลักคำทักขायลงมายาวประมาณหนึ่งเท่าครึ่งของ

ส่วนกว้างของผืนธง รัชกาลที่ ๖ ได้พระราชทานธงนี้ แก่กองทหารบกและกองพันทหารบก เพื่อใช้เป็นธง ประจำกองทหารอาสาไปในมหาสงครามโลก ครั้งที่ ๑ ณ ทวีปยุโรป

ครั้นประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงประเพณี การปกครองเป็นประชาธิปไตย โดยได้รับพระราชทาน รัฐธรรมนูญชั่วคราวเมื่อวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๔๗๕ เป็นต้นมา สภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติว่า สมควร คราพระราชบัญญัติธงขึ้นใหม่ให้เหมาะสมแก่ความ ต้องการตามกาลสมัย พระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล (ภายหลังทรงได้รับการเฉลิมพระนามว่า พระบาท สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล) จึงมีพระบรม ราชโองการให้ตราพระราชบัญญัติธง พ.ศ. ๒๔๗๘ ธงชัยเฉลิมพลจึงเปลี่ยนรูปลักษณะใหม่ คือ พื้นธง รูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส มีริ้วและสีอย่างเดียวกับธงไตรรงค์ เพิ่มขลิบสีเหลืองรอบขอบทั้งสามด้าน กลางธงมีรูป อุณาโลม "สละชีพเพื่อชาติ" มีนามหน่วยทหารที่ ได้รับพระราชทานอยู่ข้างใต้อุณาโลม มุมบนเบื้อง ซ้ายมีอักษรพระปรมาภิไธยย่อ อ.ป.ร. เบื้องบน อ.ป.ร. มีรัศมีและมหาพิชัยมงกุฎสีเหลือง ขอคันธง

มีพระพุทธรูปประดิษฐานอยู่ใน เรือนแก้ว และมีแถบริ้วสีไตรรงค์ ตามยาวผูกที่ปลายคันธงติดกับ ฐานเรือนแก้วทั้งสองชายยาวห้อย ลงมาถึงชายล่างของผืนธง คณะ ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ใน พระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระ เจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๘ ได้ พระราชทานธงชัยเฉลิมพลนี้ แก่หน่วยทหารบก ๓๐ หน่วย

เมื่อวันที่ ๒๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๘ โรงเรียน นายร้อยทหารบกและโรงเรียนเทคนิคมทหารบกได้รับ พระราชทานในครั้งนี้ด้วย

ธงชัยเฉลิมพลประจำกองทหาร ในสมัยรัชกาลที่ ๘
The Colors in the Reign of King Rama VIII

ครั้นต่อมาใน พ.ศ. ๒๔๘๒ ทางราชการ ทหารเห็นควรกำหนดลวดลายธงชัยเฉลิมพลให้ งดงามและวิจิตรตระการตาเป็นศรีสง่าแก่ประเทศ และกองทัพบก อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔ แห่ง พ.ร.บ. ธง พ.ศ. ๒๔๗๘ รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงกลาโหม ออกกฎกระทรวงว่าด้วยลวดลาย และส่วนประกอบธงตามมาตรา ๑๒ แห่ง พ.ร.บ. ธง พ.ศ. ๒๔๗๘ ไว้ดังต่อไปนี้

ขอคันธง เป็นขุ้มเรือนแก้ว ประดิษฐาน พระพุทธรูปภายในทำด้วยโลหะสีเหลือง

ได้ฐานซุ้มซีกกับมูมบนขององค์้านเสา มีแถบธงชาติเป็นโบหูกระต่าย ห้อยชายทั้งสองมีส่วนยาวเลยมูมองค์้านล่าง ชายแถบทั้งสองเป็นกรวย

พื้นธงมูมบนค้ำันคั่นธง มีพระมหามงกุฎ และเลขหมายประจำรัชกาลสี่เหลี่ยม ภายใต้มีอักษรพระปรมาภิไธยย่อสี่แดง ขลิบริมสี่เหลี่ยม รัศมีสีฟ้า

กึ่งกลางธงมีรูปอย่างคราหน้าหมวกทหารบกสี่เหลี่ยม แต่ส่วนที่เป็นรูปจักรสีขาวย ลายจักรสีเหลืองช่องระหว่างซี่จักร อักษร ตลอดจนเครื่องหมายชั้นระหว่าง "สละชีพ" กับ "เพื่อชาติ" และพื้นอุณาโลมสี่แดง กับแจ้้งนามกองทหารด้วยอักษรสี่แดง ขลิบริมสี่เหลี่ยม เป็นแถวโค้งโอบใต้รูปดังกล่าว

รอบคั่นธง ตอนที่ตรงกับแถบธงเป็นสี่แดงรอบค้ำันธง ริมหายธงค้ำันซีกเสาเป็นเกลียวเชือกแดงสลักคำ ส่วนริมหายธงค้ำันอื่นๆ เป็นแถบสี่เหลี่ยมแถบสีเขียว กว้าง ๒ เซนติเมตร

ต่อมาในวันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๘๑ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ขนานนามโรงเรียนนายร้อยทหารบกใหม่ว่า "โรงเรียนนายร้อย

พระจุลจอมเกล้า" เพื่อเป็นอนุสรณ์และเฉลิมพระเกียรติในพระมหากษัตริย์คุณของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระผู้พระราชทานกำเนิดโรงเรียนนายร้อย คั้งนั้นชื่อ "โรงเรียนนายร้อยทหารบก" ในธงชัยเฉลิมพลจึงเปลี่ยนเป็น "โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า" ด้วย

ต่อมา พ.ศ. ๒๕๐๕ ได้มีประกาศกระทรวงกลาโหมลงวันที่ ๒๒ ธันวาคม

พ.ศ. ๒๕๐๕ ออกความความในพระราชบัญญัติองพุทธศักราช ๒๔๙๘ ว่าด้วยวัตถุที่ท้่าเป็น

และส่วนประกอบธงเป็นธงประจำกองทหาร โดยให้ยกเลิกกฎกระทรวงกลาโหม ซึ่งออกความความในพระราชบัญญัติองพุทธศักราช ๒๔๙๘ ลงวันที่ ๑๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๘๒ แล้วใช้ข้อความตามประกาศใหม่นี้แทน คือ ยอคคั่นธง เป็นซุ้มเรือนแก้วประดิษฐานพระพุทธรูปภายใน ทำด้วยโลหะสีทอง

คั่นธง ระหว่างซุ้มเรือนแก้วกับมูมบนของธง มีแถบธงชาติผูกเป็นโบหูกระต่าย ห้อยชายทั้งสองยาวเลยมูมองค์้านล่าง ปลายชายแถบทั้งสองเป็นกรวย

พื้นธงมูมบนค้ำันคั่นธง มีพระมหามงกุฎ และเลขหมายรัชกาลสี่เหลี่ยม ภายใต้มีอักษรพระปรมาภิไธยย่อสี่แดง ขลิบริมสี่เหลี่ยม รัศมีสีฟ้า

พื้นธง มีนวมกองทหาร อักษรย่อสีแดง
ขลิบริมสีเหลือง เป็นแถวโค้ง โอบใต้อู่นวม
ทหารบก

คันธงตอนที่ตรงกับธง มีสีกหลายสีแดงต่อ
กับริมธงหุ้มรอบคันธง มีหมุดทำด้วยโลหะสีทอง ๑๕
หมุด หมุดที่ ๑ เป็นรูปประเทศไทย หมุดที่ ๒ เป็น
รูปเสมาธรรมจักร หมุดที่ ๓ เป็นรูปพระปรมาภิไธย
ย่อ หมุดที่ ๔ เป็นรูปรัฐธรรมนูญ หมุดต่อไปเป็นรูป
เครื่องหมายกองทัพบก หมุดที่ ๑ อยู่บนสุด หมุดต่อ
ไปเรียงลงมาตามลำดับ

ริมธงด้านซีกคันธง มีเกลียวเชือกสีแดงสลั
บคำ ด้านอื่นมีแถบสีเหลือง กว้าง ๒ เซนติเมตร

กองทหารทั้ง ๓ เหล่าทัพของไทยสมัยต่อมา
มีธงชัยเฉลิมพลประจำหน่วยของตนตามพระรา
ชบัญญัติธงฉบับต่างๆ พระราชบัญญัติธงฉบับหลัง
สุด คือ พระราชบัญญัติธง พ.ศ. ๒๔๒๒ วันที่ ๒๒
เมษายน พ.ศ. ๒๔๒๒ ได้กำหนดลักษณะของธงชัย
เฉลิมพลของทหารบก

มาตรา ๑๔ ธงชัยเฉลิมพลของทหารบก มี
ลักษณะอย่างเดียวกับธงชาติ แต่เป็นรูปสี่เหลี่ยม
จัตุรัส ขนาดกว้างด้านละ ๗๐ เซนติเมตร ตรงกลาง
ของผืนธงมีอุณาโลมทหารบกและมีชื่อหน่วยทหาร
สีแดงขลิบริมสีเหลืองเป็นแถวโค้งโอบใต้อู่นวม
ทหารบก ผืนธงมุมบนด้านที่ติดกับคันธงมีรูปพระ
มหามงกุฎและเลขหมายประจำรัชกาลของพระมหาก
ษัตริย์ที่พระราชทานเป็นตัวเลขไทยสีเหลือง ภาย
ใต้พระมหามงกุฎมีพระปรมาภิไธยย่อสีแดงขลิบ
ริมสีเหลือง รัศมีสีฟ้า ขอบธงด้านที่ติดกับคันธงมีเกลียว
เชือกสีแดงสลับคำ ด้านอื่นมีแถบสีเหลือง กว้าง
๒ เซนติเมตร

เมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๓๕
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรง
พระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานธงชัยเฉลิมพล
ประจำกองพัน ๔ กองพัน ของกรมนักเรียนนายร้อย
รักษาพระองค์ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
ณ บริเวณหน้าศาลาสหทัยสมาคม พระบรมมหา
ราชวัง

ในวันที่ ๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๔๘ พระบาท
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงพระ
กรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ พลเอก สมเด็จพระบรม
โอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร พระราชทาน
ธงชัยเฉลิมพลแก่หน่วยทหารสามเหล่าทัพ ในพระ
บรมมหาราชวัง ในกรณี กองพันทหารราบโรงเรียน
นายร้อยพระจุลจอมเกล้าเข้าเฝ้าฯ รับพระราชทาน
ธงชัยเฉลิมพล ณ สนามหน้าศาลาสหทัยสมาคม

รับพระราชทานธงชัยเฉลิมพล ๘ พุทธศักราช ๒๕๕๘

พระราชพิธีตั้งหมุดธงชัยเฉลิมพล

ธงชัยเฉลิมพลเป็นธงประจำหน่วยทหารทุกหน่วย ทั้งทหารบก ทหารเรือ และทหารอากาศ ลักษณะเหมือนธงชาติหรือธงไตรรงค์ ทำด้วยผ้าชนิดดี ตรงกลางมีตราเครื่องหมายประจำหน่วยปักด้วยด้ายหรือไหมสีเหลือง ยอดบนสุดของค้ำองทำเป็นโลหะสีทองรูปต่างๆ เช่น รูปลายดอก รูปพระมหามงกุฏ เป็นต้น มีแถบริบบิ้นสีธงชาติห้อยชายองเหล่านี้ได้เข้าพิธีสำคัญทางศาสนาเรียกว่าพิธีตั้งหมุด พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงประกอบพิธีนี้ในพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดารามภายในพระบรมมหาราชวัง ท่ามกลางพระสงฆ์ชั้นผู้ใหญ่ ทรงตั้งผ้าองแต่ละผืนติดกับค้ำองโดยทรงตอกค้อนเงินลงบนตะปูทองเหลืองตัวโตๆ หนึ่ง ๑๕ ตัว ที่ส่วนยอดของค้ำองจะมีลักษณะเป็นปุ่มโลหะกลิ้งกลมสีทองภายในกลวง ปุ่มกลมนั้นทำเป็นฝาเกลียวปิดเปิดได้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะทรงบรรจุเส้นพระเจ้าพร้อมด้วยพระพุทธรูปที่ได้

เข้าพิธีพุทธาภิเษกแล้วชื่อ "พระยอดธง" ลงในปุ่มกลมแล้วทรงปิดฝาเกลียววนึกแน่น เสร็จแล้วทรงเจิมแป้งกระแจะจันทน์ที่ยอดธงทุกค้ำม พระสงฆ์สวดชัยมงคลคาถาตั้งแต่เริ่มพิธีจนเสร็จสิ้น

พระราชพิธีตั้งหมุดธงชัยเฉลิมพล ทำให้ทราบความหมายของธงชัยเฉลิมพลสามประการคือ หมายถึงชาติ บนยอดธงบรรจุพระพุทธรูปหมายถึงพระพุทธรูป และเส้นพระเจ้าของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวหมายถึงองค์พระมหากษัตริย์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะทรงกระทำพิธีพระราชทานธงชัยเฉลิมพลให้แก่หน่วยทหารต่างๆ ทุกกรมกองด้วยพระองค์เอง ในฐานะที่ทรงดำรงตำแหน่งจอมทัพไทย ทหารทุกคนระลึกอยู่เสมอว่า ธงชัยเฉลิมพลจะปลิวสะบัดเป็นมิ่งขวัญอย่างสง่างามตลอดไปตราบแทนประเทศไทยดำรงความเป็นเอกราช เป็นหน้าที่ที่ทหารจะต้องระวังรักษานั้นไว้ด้วยความเคารพและความรักเป็นอย่างยิ่ง เพราะธงชัยเฉลิมพลย่อมเป็นเกียรติยศของทหารหน่วยนั้น

เมื่อเวลาเข้าสู่สงครามทหารทั้งปวงจำเป็นจะต้องพิทักษ์รักษาของชัยเฉลิมพลสำหรับหน่วยทหารของตัวเองไว้ยิ่งกว่าชีวิต ของชัยเฉลิมพลจึงเป็นเครื่องชักนำความมองอาวแห่งหมู่ทหารทั้งปวงให้ต่อสู้ข้าศึก เป็นเครื่องชักนำให้มีชัยชนะด้วยความกล้าหาญ

ประเพณีการใช้

ตามข้อบังคับกองทัพกว่าด้วยการเก็บรักษาและการเชิญธงชัยเฉลิมพลที่ ๑๘๐๗/๒๔๘๑ ลงวันที่ ๑๒ มกราคม พ.ศ. ๒๔๘๑ กำหนดไว้ดังนี้

ข้อ ๑ เพื่อให้การเก็บรักษาและการเชิญธงชัยเฉลิมพลดำเนินไปด้วยความเป็นระเบียบเรียบร้อยสมความมุ่งหมายของทางราชการ จึงกำหนดข้อบังคับนี้ขึ้นเพื่อเป็นหลักปฏิบัติโดยทั่วไป

ข้อ ๒ ในเวลาปกติให้เก็บรักษาธงชัยเฉลิมพลไว้ ณ ที่ตั้งกองบังคับการกองพันซึ่งมีธงชัยเฉลิมพลนั้น เวลาที่หน่วยทหารไปปฏิบัติหน้าที่ราชการสนาม ไม่ต้องนำธงชัยเฉลิมพลไปด้วย

ข้อ ๓ เป็นหน้าที่ของผู้บังคับกองพันซึ่งมีธงชัยเฉลิมพลประจำกองพันอยู่ด้วยนั้นจะต้องรับผิดชอบในการรักษาธงชัยเฉลิมพลมิให้เป็นอันตรายเป็นอันขาด

ธงชัยเฉลิมพลให้มีถุงคลุมอยู่เสมอ เว้นแต่โอกาสดังต่อไปนี้จึงให้เปลื้องถุงคลุมและคลี่ธง

ออกได้ คือ

๑) เมื่อธงประจำอยู่กับกองเกียรติยศ

๒) ในเวลาที่เชิญธงไปในงานพิธีของทหารซึ่งมีระเบียบกำหนดให้เชิญธงชัยเฉลิมพลไปด้วย

๓) ในเวลาตรวจพลสวนสนาม

ข้อ ๔ ผู้บังคับบัญชาชั้นผู้บังคับกองพันขึ้นไป เป็นผู้สั่งการเชิญธงชัยเฉลิมพลไปกับแถวทหารได้ ตามโอกาสที่กล่าวแล้วในข้อ ๓

ข้อ ๕ วิธีเชิญธงชัยเฉลิมพลให้ปฏิบัติดังต่อไปนี้

๑) มอบให้จ่านายสิบหรือสิบเอกเป็นผู้เชิญธง กับให้มีนายสิบอีก ๑ คนเป็นผู้ช่วยผู้เชิญธง โดยเฉพาะเมื่อเชิญธงไปเพื่อการสวนสนามและเพื่อเป็นกองเกียรติยศ ให้มีนายทหารสัญญาบัตรรักษาธงด้วยอีก ๒ นาย ทั้งหมดนี้เรียกว่า หมู่เชิญธง

๒) เวลาธงอยู่ในแถว ให้นายทหารรักษาธงอยู่ทางขวาและทางซ้าย ผู้เชิญธงอยู่กลาง ผู้ช่วยผู้เชิญธงอยู่ข้างหลังผู้เชิญธงในระยะ ๒ ก้าว

๓) เวลาทหารถือปืนอยู่ในท่าครอง ให้ผู้เชิญธงจับคันทองด้วยมือขวาเช่นเดียวกับจับปืน

๔) เวลาทหารแสดงการเคารพด้วย วันทยา - วุธ (เมื่อไม่ต้องลดธงทำการเคารพ) ให้ยกธงขึ้นด้วยมือขวา ยกมือซ้ายจับคันทองที่บ่า และลดมือขวาลงไปจับปลายคันทองตั้งตรงและพิงกับบ่า ทำนี้เรียกว่า ท่ายกธง นายทหารรักษาธงท่าทำ วันทยา - วุธ ด้วยกระบี่ ผู้ช่วยผู้เชิญธงท่าทำแลขวา (ซ้าย)

๕) การลดธงทำการเคารพให้กระทำต่อจากท่ายกธง ซึ่งกล่าวแล้วในข้อ ๔ คือลดธงไปข้างหน้าซ้าย เวลาลดถึงที่ต้องให้มือทั้งสองอยู่เสมอ

กับแนบว่า ข้อศอกซ้ายงอและห่างจากตัวเล็กน้อย
คั่นองเป็นเส้นขนานคู่กับพื้นดิน เมื่อลคถึงที่แล้วกลับ
ยกขึ้นในท่ายกองตามเดิม เมื่อบอก เรียบ - อารู
จึงปล่อยคั่นองลงจคพื้นดินในท่าตรง

๖) เวลาเดิน ให้ผู้เชิญองถือองในท่า
แบกบนบ่าขวา ให้ปลายล่างของคั่นองเฉียงลงล่าง
พองาม

๗) เมื่อกองทหารจะทำการเคารพใน
เวลาเดิน นายทหารรักษาง ผู้เชิญองและผู้ช่วย
ผู้เชิญองไม่ต้องทำค้วย เว้นแต่กองทหารนั้นผ่าน
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงให้นายทหารรักษ
องท่า วันทยา - วุธ ผู้ช่วยผู้เชิญองทำท่าแลขวา
(ซ้าย) ผู้เชิญองถือองในท่ายกอง

๘) เมื่อจะเชิญองจากที่เก็บรักษาไปยังที่
ใดๆ ให้จัดทหาร ๑ หมวดพร้อมค้วยนายทหารรักษา
อง ผู้เชิญองและผู้ช่วยผู้เชิญองไปรับอง กับให้มี
พลแตรเค็วหรือขลุ่ยกลองไปกับหมวดนั้นค้วย

๙) เมื่อหมวดซึ่งมีหน้าที่เก็บรักษาไปถึง
แล้ว ให้จัดแถวหน้ากระคน ๒ แถว หันหน้าไปทาง
ทิศที่จะเชิญองออกมา นายทหารรักษาง ผู้เชิญอง
และผู้ช่วยผู้เชิญอง และพลแตรเค็วหรือพลขลุ่ย
กลองประจำที่เหมือนขณะที่ตั้งแถวองพันรับตรวจ
พล ครั้นพร้อมแล้วให้นายทหารรักษางกับผู้เชิญอง
ออกจากแถวไปเชิญองจากที่เก็บ

เมื่อเห็นองที่ทางออกให้ผู้บั้งคับหมวดบอก
ทำการเคารพ พลแตรเค็วเป่าเพลงเคารพ ๓ จบ
ถ้ามีพลขลุ่ยกลองให้เป่าเพลงมหาชัย แตรเค็วไม่
ต้องเป่า นายทหารรักษางนำองผ่านปีกซ้ายของ
แถวแล้วไปเข้าประจำที่ เสร็จแล้วผู้บั้งคับหมวดบอก
เลิกทำการเคารพและนำออกเดิน

ถ้าจะนำองไปประจำองทหารก็ให้กองทหาร
ตั้งแถวคอยรับ เมื่อองมาถึงระยะที่จะทำการเคารพ
พลแตรเค็วเป่าเพลงเคารพ ๓ จบ แตรวงเป่าเพลง
มหาชัย ให้องผ่านปีกซ้ายไปจนถึงที่ประจำ เมื่อเข้า
ที่แล้วผู้บั้งคับกองทหารบอกเลิกทำการเคารพ

ถ้าจะนำไปยังที่อีกแห่งหนึ่ง เมื่อไปถึงให้
หมวดที่นำองหยุดตั้งแถวหน้ากระคนอย่างรับอง
นายทหารรักษางกับผู้เชิญองนำองไปตามที่หมวด
ทหารทำการเคารพ เช่นเค็วกับเมื่อรับองแล้วจะ
ไปที่ใดหรือคงรักษางองอยู่ก็แล้วแต่จะได้รับคำสั่ง

๑๐) เมื่อจะนำองเข้าเก็บ ณ ที่เดิมอีก
ก็ปฏิบัติตามวิธีรับและส่งองคังกล่าวมาแล้ว แต่ถ้าจะ
นำจากแถวองทหารเข้าเก็บให้จัดทหาร ๑ หมวด
ส่งเช่นเค็วกับเมื่อรับ เวลาองเคลื่อนที่ให้กองทหาร
ทำการเคารพ

๑๑) เมื่อองชัยเฉลิมพลอยู่ในแถว
ย่อมต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บั้งคับแถวองอยู่แล้ว
เว้นแต่หมู่เชิญองจะอยู่นอกแถวให้ปฏิบัติตามคำสั่ง
ของนายทหารรักษางข้างขวาเพื่อความพร้อม
เพรียง

ข้อ ๖ นายทหารรักษางชัยเฉลิมพล ต้อง
ชักกระบี่ทำท่า บ่าอารู ก่อนจะเข้าไปรับอง เมื่อ
ถึงที่เก็บองให้หยุดท่า วันทยา - วุธ ครั้นผู้เชิญอง
ได้เชิญองออกมาแล้วให้กลับท่าท่า บ่าอารู เมื่อ
ถึงที่ประจำในแถวองหมวดเชิญอง ให้เข้าประจำที่
แล้วท่า วันทยา - วุธ เมื่อมีคำบอก เรียบ - อารู
ให้ท่าท่า บ่าอารู พร้อมกับนายทหารบั้งคับแถว
และคงอยู่ในท่า บ่าอารู ตลอดเวลาที่มีหน้าที่รักษา
องนั้น

เมื่อจะส่งอง ไม่ว่านำเข้าเก็บหรือมอบให้
กองทหารหรือผู้ใดรักษาต่อไปก็ดี นายทหารรักษา
องต้องทำ วันทยา - รูด ก่อนที่จะเลิกการรักษา
นั้น

ข้อ ๗ ห้ามมิให้หน่วยทหารทำองจำลองขึ้น
ใช้แทนองชัยเฉลิมพลเป็นอันขาด

พิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อองชัยเฉลิมพล

องชัยเฉลิมพล เป็นองประจำหน่วยทหารที่
ได้รับพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
องชัยเฉลิมพลถือเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์สูงสุดของทหาร
ที่ทหารทุกคนจะต้องเคารพสักการะและพิทักษ์รักษา
ไว้ด้วยชีวิต การปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับองชัยเฉลิมพล
ทุกชั้นตอนต้องเป็นไปตามพิธีการระเบียบแบบแผน
ที่วางไว้อย่างเข้มงวด ในโอกาสที่จะเชิญองชัยเฉลิม
พลออกประจำที่ จะต้องเป็นพิธีการที่มีความสำคัญ
เกี่ยวกับเกียรติยศและเชิดหน้าชูตาของหน่วยทหาร
นั้น ๆ เช่น พิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนของทหารและ
ไปราชการสงคราม

การประกอบพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อ
องชัยเฉลิมพล หรือเรียกกันว่า "**พิธีสาบานอง**" เป็น
พิธีที่มีเกียรติและมีความศักดิ์สิทธิ์ เมื่อทหารได้ให้
สัตวาจากกล่าวคำสาบานตนต่อองชัยเฉลิมพล ต่อหน้า
พระบรมฉายาลักษณ์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ผู้ทรงดำรงตำแหน่งจอมทัพ ต่อหน้าผู้บังคับบัญชา
ทุกชั้น เมื่อทหารทุกคนกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อ
องชัยเฉลิมพลเรียบร้อยแล้ว ทหารเหล่านั้นก็เป็น
ทหารของชาติโดยสมบูรณ์ และทหารเหล่านั้นพร้อม
ที่จะทำหน้าที่ป้องกันประเทศชาติพร้อมสละเลือด
เนื้อและชีวิตให้พ้นจากภยันตรายจากอริราชศัตรู

พิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อองชัยเฉลิมพล
เกิดขึ้นครั้งแรกใน พ.ศ. ๒๔๔๒ เมื่อสมเด็จพระเจ้า
ลูกยาเธอ เจ้าฟ้าจักรพงษ์ภูวนาถ กรมขุนพิษณุโลก
ประชานาถ ซึ่งเสด็จไปศึกษาวิชาทหาร ณ ประเทศ
รัสเซียได้เสด็จกลับมาเยี่ยมเยียนเมืองกรุงเทพมหานคร
พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรง
พระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีการประชุมพลในกรม
ทหารมหาดเล็กที่หน้าพระที่นั่งจักรีมหาปราสาท
และทรงนำสมเด็จพระเจ้าฟ้าจักรพงษ์ภูวนาถ มอบแก่
กองทหารเพื่อกระทำสัตย์ปฏิญาณต่อองชัยเฉลิม
พล ในการนี้สมเด็จพระเจ้าฟ้าจักรพงษ์ภูวนาถเสด็จ
พระราชดำเนินกำกับองชัยเฉลิมพลผ่านแถวทหาร
เข้ายืนประจำหน้าที่ตำแหน่งนายร้อยตรีของกอง
ทหารกรมมหาดเล็ก แล้วกองทหารได้เดินออกทาง
ประตูพิมานไชยศรี สวนสนามผ่านหน้าพระที่นั่ง
พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่ง
ประทับอยู่บนหลังม้าที่หน้าคอกที่เคยเป็นหอพระสมุค
วชิรญาณ แล้วแถวทหารได้ผ่านออกประตูพิเศษไชย-
ศรีไปตามถนนหน้าพระลาน ถนนสนามไชย ผ่าน
เข้าประตูศักดิ์ไชยสิทธิ์ไปเข้าโรงทหารของกรมนี้
ณ พระตำหนักสวนกุหลาบ พระบาทสมเด็จพระ-
จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้เสด็จพระราชดำเนินโดย
ทางภายในกำแพงพระบรมมหาราชวังไปรับกอง
ทหาร ณ โรงทหารแล้วทอดพระเนตรตรวจสถานที่
อยู่ของทหาร และมอบนายร้อยตรีสมเด็จพระเจ้าลูก-
ยาเธอ เจ้าฟ้ากรมขุนพิษณุโลกประชานาถ แล้วจึง
เสด็จพระราชดำเนินกลับ ต่อจากนั้นนายร้อยตรี
สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอพระองค์นั้นก็เข้ารับราชการ
ประจำกองทหารนี้อยู่จนถึงเวลาที่ได้เสด็จกลับออก
ไปศึกษาต่อ ณ ทวีปยุโรป

กระแสพระคำรัสในการกระทำสัจย์ปฏิญาณ
 ตนต่อธงชัยเฉลิมพลของนายร้อยตรี สมเด็จพระเจ้าฟ้า
 จักรพงษ์ภูวนาถ มีแน่นอน ผู้เขียนจะค้นหาแล้วนำ

มาเสนอ แต่ขออนุญาตนำคำปฏิญาณของทหารบก
 ทหารเรือ และทหารอากาศมาเผยแพร่ให้ทราบ
 ก่อน

คำปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพลของทหาร

- ข้าพเจ้า (ยศ ชื่อและชื่อสกุล) ขอกระทำสัจย์ปฏิญาณว่า
- ข้าพเจ้า จักยอมตายเพื่ออิสรภาพและความสงบแห่งประเทศชาติ
- ข้าพเจ้า จักรักษาไว้ซึ่งความศักดิ์สิทธิ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
- ข้าพเจ้า จักอยู่ในศีลธรรมของศาสนา
- ข้าพเจ้า จักเชิดชูและรักษาไว้ซึ่งพระบรมเดชานุภาพแห่งพระมหากษัตริย์เจ้า
- ข้าพเจ้า จักเชื่อถือผู้บังคับบัญชาและปฏิบัติตามคำสั่งโดยเคร่งครัด
 ทั้งจักปกครองแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาโดยยุติธรรม
- ข้าพเจ้า จักไม่แพร่งพรายความลับของทางราชการทหารเป็นอันขาด

หนังสืออ้างอิง

นายร้อยพระจุลจอมเกล้า, โรงเรียน. ประวัติโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว อนุสรณ์ครบรอบ ๘๐ ปีบริบูรณ์.

พระนคร : โรงพิมพ์โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า, ๒๕๑๐.

บุญเลิศ สุวรรณวิมล, พ.อ. “ธงชัยเฉลิมพล” เสนาศึกษา เล่ม ๒๖ ตอน ๑ มิถุนายน - กรกฎาคม ๒๕๐๓.

ปลัดกระทรวงกลาโหม, สำนักงาน. สถิติจอมทัพไทย. กรุงเทพฯ : อัมรินทร์พรินติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด, ๒๕๔๘.

ยุทธการทหารบก, กรม. การทหารของไทยในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์

กรมยุทธศึกษาทหารบก, ๒๕๔๑.